

УДК 75.036+75.051](510):39(=581)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-2-21>

Фен МІНКАЙ,
orcid.org/0009-0004-8083-9072
аспірант кафедри теорії та історії мистецтв
Харківської державної академії дизайну та мистецтв
(Харків, Україна) 79530474@qq.com

СВЯТКОВА КУЛЬТУРА В СТАНКОВОМУ ЖАНРОВОМУ ЖИВОПИСІ СУЧАСНОГО КИТАЮ

Сучасний станковий живопис Китаю звертає прискіпливу увагу на повсякденність нашої країни. Жанровий станковий живопис кінця ХХ – початку ХХІ ст. все частіше віддзеркалює в художніх образах різні аспекти життя пересічних китайців: від різних видів трудової діяльності до проблем міграції тощо. Не виключенням є святкова культура сучасного Китаю, яка завжди займала в житті країни та її громадян значне місце. Споконвіку пов'язана з міфологією та стародавньою ритуалістикою, сучасна святкова культура стрімко трансформується і актуалізація цієї теми в сучасному жанровому живописі Китаю є цілком закономірною.

Метою статті є аналіз художніх репрезентацій святкової культури сучасного Китаю в жанровому станковому живописі нашої країни.

Методологія дослідження базується на використанні як загальнонаукових методів аналізу, так і спеціально-мистецтвознавчих, а саме: методах формально-змістовного та композиційно-колеристичного аналізу. Аналізуються жанрові твори Юань Юньфу, Чень Сіньюйя, Хан Бо, Чень Аньцзяня, Ван Жусі, Дін Чанхе та інших, в яких репрезентовані ті чи інші аспекти існування святкової культури сучасного Китаю.

Охарактеризовані змістовні, композиційно-колеристичні особливості жанрового живопису зазначених майстрів, яких привабила тема свята та участі у святкових подіях простих китайців.

Доведено, що сучасні китайські жанровісти не побоюються віддзеркалювати в своїх картинах життя пересічних китайців, доволі складне, але емоційно насичене. Нове покоління китайських художників прагне виявити той культурний зв'язок, який забезпечує сучасна святкова культура з святами та ритуалами минулого. Втім, і ми робимо на цьому смисловий акцент, сучасні китайські жанровісти не уникають реалістичної деталізації святкового буття китайців. Виявлено культурний контекст, який є активним тлом формування зазначеної тематики в сучасному станковому живописі Китаю. Осмислені змістовні, композиційні та колеристичні рішення образної структури жанрових картин китайських художників, присвячених святковій культурі.

Доведено, що нове покоління китайських художників не оминувало впливу західного образотворчого мистецтва, але прагне зберігати традиції реалістичного олійного китайського живопису.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх застосування для фахової мистецької освіти як в Україні, так і в Китаї. Дослідження відкриває перспективу вивчення інших тем в сучасному жанровому живописі Китаю кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Стаття адресована студентам та аспірантам, митцям та науковцям, яких цікавить такий явище як жанровий живопис в сучасному образотворчому мистецтві Китаю.

Ключові слова: Китай, сучасний жанровий живопис, святкова культура в жанровому живописі, китайські художники.

Fen MINKAI,
orcid.org/0009-0004-8083-9072
Graduate student at the Department of Theory and History of Art
Kharkiv State Academy of Design and Arts
(Kharkiv, Ukraine) 79530474@qq.com

HOLIDAY CULTURE IN THE EASEL GENRE PAINTING OF MODERN CHINA

Modern Chinese easel painting pays careful attention to the everyday life of our country. Genre easel painting of the late 20th and early 21st centuries is increasingly reflecting in artistic images various aspects of the life of ordinary Chinese: from various types of work to migration problems, etc. The festive culture of modern China, which has always occupied a significant place in the life of the country and its citizens, is no exception. From time immemorial, it is associated with mythology and ancient ritualism, modern holiday culture is rapidly transforming, and the actualization of this theme in modern Chinese genre painting is quite natural.

The purpose of the article is to analyze the artistic representations of the festive culture of modern China in the genre easel painting of our country.

The research methodology is based on the use of both general scientific methods of analysis and special art-scientific methods, namely: methods of formal-content and compositional-coloristic analysis. The genre works of Yuan Yunfu, Chen Xinyu, Han Bo, Chen Anjian, Wang Juxi, Ding Changhe and others are analyzed, in which certain aspects of the existence of the festive culture of modern China are represented.

The content, compositional and color features of the genre painting of the specified masters, who were attracted by the theme of the holiday and participation in the festive events of ordinary Chinese people, are characterized.

It has been proven that modern Chinese genre artists are not afraid to reflect in their paintings the life of ordinary Chinese people, which is quite complex, but emotionally rich. A new generation of Chinese artists seeks to discover the cultural connection that modern holiday culture provides with the holidays and rituals of the past. However, and we put a semantic emphasis on this, modern Chinese genre writers do not avoid realistic detailing of the festive life of the Chinese. The cultural context is revealed, which is an active background for the formation of the mentioned subject in modern Chinese easel painting. Meaningful, compositional, and coloristic solutions of the pictorial structure of genre paintings by Chinese artists dedicated to festive culture are understood.

It has been proven that the new generation of Chinese artists has not escaped the influence of Western fine art, but strives to preserve the traditions of realistic Chinese oil painting.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their application for professional art education both in Ukraine and in China. The research opens up the prospect of studying other topics in modern Chinese genre painting of the late 20th – early 21st centuries.

The article is addressed to students and post-graduate students, artists and scientists who are interested in such a phenomenon as genre painting in modern fine art of China.

Key words: China, modern genre painting, festive culture in genre painting, Chinese artists.

Постановка проблеми. Святкова культура завжди була важливою частиною буття народів Китаю, які розвивали свої свята як частину сакрального уявлення про світ, про взаємодію духовного та суто повсякденного. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. виявилось, що святкова культура Китаю почала динамічно трансформуватись, враховуючі ті зміни, які відчула на собі країна. Збільшення кількості великих міст, активна міграція до них сільського населення зменшила сакралізацію багатьох китайських свят, залишивши їх емоційну та видовищну складові. Після реформ кінця ХХ ст., коли Китай почав орієнтуватись на глобальну світову економіку, відбулась певна модифікація китайських свят та ритуалів під впливом цих реформ. На сьогодні трансформація китайської святкової культури продовжується: підсилилась участь держави в організації масових свят народу, а сільські райони та регіони країни почали віднаходити нові сенси для збереження регіональної святкової культурної спадщини. Усі ці процеси не могло не репрезентувати образотворче мистецтво, і, зокрема, жанровий живопис сучасного Китаю. Актуалізація зазначеної теми в жанровому живописі виявилась доволі закономірною, адже кількість свят і їх значущість в побуті пересічних китайців лише збільшилась.

Аналіз досліджень надає підстави вважати, що, з одного боку, існує доволі великий масив наукової та популярної літератури, який присвячений святковій культурі Китаю. Але, з іншого, виявляється, що трансформація святкової культури сучасного Китаю є настільки динамічною, що цей масив не є тим, який повністю осмислює зазначену тему. Тим більше, що такий аспект, як

репрезентація святкової культури в жанровому живописі сучасного Китаю, є доволі вузьким і, на жаль, цікавий лише спеціалістам-науковцям, а не широкому колу читачів. Доцільним є поділити увесь масив такої літератури на кілька груп. Серед них для нас привабливими є наступні групи наукових досліджень: 1) різноаспектна література, присвячена власне розвитку святкової культури Китаю; 2) література, присвячена сучасному образотворчому мистецтву Китаю і, зокрема, станковому живопису; 3) доволі невеличкий обсяг літератури, яка дотична до віддзеркалення зазначеної проблематики безпосередньо. До першої групи належать роботи Вей Інці (子, 1929), Ган Цзяна (姜, 2002), Є Дабіна та У Біняня (有大, 在碧南, 1990), Ло Цижун та Ян Женьсюаня (启忠、振, 1983). Лян Цюаньчжі (梁全志, 1985). Ху Ліцзюаня (胡丽娟, 2003) та інших. В цих роботах розглядається як еволюція святкової культури Китаю, так і певні детальні її аспекти. До другої групи можна віднести монографії Гао Мінлу (高名禄, 1991), (高名禄, 1997), (高名禄, 2005), (高名禄, 2006), Дао Дзі (道子, 2001), Ван Шоучжі (王受志, 2005), Лі Сяньтіна (李庭, 1991) та інших. Саме сучасне образотворче мистецтво Китаю, враховуючі і сучасний жанровий живопис є об'єктом нашого дослідження. Перераховані автори, аналізуючи розвиток сучасного образотворчого мистецтва Китаю, звертають увагу на новітні тенденції, які дозволили увійти сучасному поколінню митців у світовий контекст, адже багато хто не тільки працює у руслі західних технік та прийомів, але й отримав відповідну фахову освіту за кордоном. До третьої групи належать, як правило, публікації в Інтер-

неті, присвячені окремим персоналіям – китайським жанровістам, які репрезентували зазначену тему в сучасному мистецтві Китаю. Серед таких публікацій – публікація про Сюй Чжигуана (网络链接, 2023, про творчість Ван Цзя (王佳, 2023) та інші розвідки щодо індивідуальної творчості сучасних китайських художників. Але, на жаль, системні розвідки щодо репрезентації святкової культури в сучасному жанровому живописі Китаю відсутні.

Метою статті є аналіз художніх репрезентацій святкової культури сучасного Китаю в жанровому станковому живописі нашої країни. Серед наукових завдань є наступні:

- охарактеризувати змістовні, композиційно-колеристичні особливості жанрового живопису майстрів, яких привабила тема свята та участі у святкових подіях простих китайців;

- довести, що сучасні китайські жанровісти не побоюються віддзеркалювати в своїх картинах життя пересічних китайців, доволі складне, але емоційно насичене;

- виявити культурний контекст, який є активним тлом формування зазначеної тематики в сучасному станковому живописі Китаю;

- осмислити змістовні, композиційні та колеристичні рішення образної структури жанрових картин китайських художників, присвячених святковій культурі.

Методологія дослідження базується на використанні як загальнонаукових методів аналізу, так і спеціально-мистецтвознавчих, а саме: методах формально-змістовного та композиційно-колеристичного аналізу. Аналізуються жанрові твори Юань Юньфу, Чень Сіньюйя, Хан Бо, Чень Аньцзяня, Ван Жусі, Дін Чанхе та інших, в яких репрезентовані ті чи інші аспекти існування святкової культури сучасного Китаю.

Виклад основного матеріалу. Зрозуміло, що святкова культура є свого роду відображенням різноманітних суспільних і духовних процесів, які відбуваються в певній країні або в певному суспільному середовищі. Типологія свят Китаю формувалась протягом кількох тисячоліть і увібрала у себе як свята, які мають давню історію, так і новітні свята, які виникають під впливом процесів глобалізації культури.

За визначенням, «св'ято – день або дні, коли урочисто відзначають видатні події, знаменні дати; кілька неробочих днів поспіль з нагоди урочистих свят; звичай ґрунтується на ранніх язичницьких обрядах і ритуалах, у яких зображувалися, розігрувалися, інсценувалися, подавалися в театральній формі ті або інші сцени, пов'язані із

ключовими, життєво важливими подіями суспільства» (<https://uk.wikipedia.org/wikisвято>). Отже, святкова культура є однією зі складових загальнонаціональної культури, що є укоріненою в традиційній культурі, яка залишається її ядром і питомим середовищем для розвитку.

Згідно до китайської мудрості: «китаєць народжується як даос, живе як конфуціанець, а помирає як буддист». Ось чому багато із елементів святкової китайської культури має міжконфесійний характер, а доволі розповсюдженою формою свята є фестиваль. Щорічні фестивалі весни (або святкування Нового року) доповнюються фестивалями інших сезонів року, фестивалями певних міфологічних героїв, фестивалями певних стихій або фестивалями регіональними і, навіть, корпоративними.

Відомий китайський жанровіст Сюй Чжигуан, якого називають в Китаї «чутливим художником» (网络链接, 2023) в картині «Фестиваль» не репрезентує нам яскраве міське видовище, яке ми бачимо на телебаченні або в Інтернеті. Це доволі лаконічне за змістом зображення того, як люди десь на півночі Китаю, в доволі суворих умовах чекають на новорічний фестиваль. Перед нами підсвічений місячним сяйвом вхід до стародавнього міста з великою площею, на якій і буде розгортатись святкова подія. Невеличкі групи людей прямують до входу, багато хто стоїть у сутінках, які насуваються, в очікуванні майбутнього фестивалю. Контрастна кольорова гама зображення підкреслює певний кордон, межу між світлом та темрявою, між зимою та весною, між повсякденністю та майбутнім святом. Сніг, яскраво білий, а у тіні – графітовий, підкреслює цю умовну межу. Сюй Чжигуан є майстром зображення природного середовища, чим він і користується в картині «Фестиваль».

Іл. 1. «Фестиваль», Сюй Чжигуан, 2016

Лл. 2. «Велике зібрання в Хуньшандаці», Ван Цзя, 2019

Святковий настрій панує в картині Ван Цзя «Велике зібрання в Хуньшандаці». Збуджені люди готуються до зимових перегонів на верблюдах, які є частиною зимового фестивалю. Яскраві прапори, які майоріють над головами учасників, кольоровий святковий одяг, різнокольорові стрічки створюють неповторну атмосферу фестивального свята. Ані холод, ані сутінки, які поступово закривають усе небо, не заважають людям отримати задоволення від свята, яке очікується. Багатофігурна композиція, яку створює Ван Цзя, є щільною, але промовистою. Ракурси, в яких художник зображує людей, дозволяють не тільки розгледіти учасників, але й зрозуміти їх емоційний стан.

Художники-жанровісти часто фіксують доволі традиційний елемент різних фестивальних подій – це спортивні перегони. Вони є частиною як традиційних китайських свят, так і новітніх. Перегони на верблюдах, на конях, на човнах тощо часто є об'єктом зображення. Так, Чжан Ічжоу в картині «Перегони під Святою горою» демонструє динаміку руху коней та людей під час святкових перегонів у горах під час чергового фестивалю. Асиметрична композиція та майже акварельна кольорова гама картини роблять це зображення витонченим і при цьому доволі змістовно артикульованим. Зображення коней є настільки майстерним, що дозволяє згадати роботи давніх майстрів, де поза тварини скрупульозно виписувалась згідно канону. Картина Чжан Ічжоу не є канонічною, вона є цілком сучасною і доволі майстерною. Мистецтвознавці вважають це зображення «полем битви душі, а священну гору під сонцем – символом, що розкриває природу нашого буття і власності» (网 接, 2023).

Лл. 3. «Перегони під Святою горою», Чжан Ічжоу, 2020

Інша жанрова картина, автором якої є Дін Чанхе, «Перегони левів» теж присвячена святковим перегонам. Але сутність цих перегонів інша: це театралізоване дійство, в якому учасники, перевдягнені в костюми левів змагаються між собою. Художник зображує сцену закінчення перегонів. Перед нами два втомлених чоловіки-фермери, які вже скинули частину театрального яскравого костюму, після умовних «перегонів», насправді – своєрідних танців-театралізації святкових міфологічних «левів». Нам є цікавим те, які емоції переживають учасники свята: є задоволені, а є і ті, хто розчарований результатами перегонів. Дін Чанхе фокусує свою увагу не на святі як такому, а на людях, які беруть в ньому участь. Реалістична картина, тим не менш, передає святкову атмосферу, а костюми, в які вдягнені чоловіки, нагадують глядачеві про міфологічну основу традиційної китайської культури. Це перша картина в Китаї, яка виконана на рисовому папері олією і доволі експериментальною.

Лл. 4. «Перегони левів», Дін Чанхе, 2020

Святкова подієвість має свої алгоритми: підготовка до свята, очікування початку свята, власне святкові події і, наприкінці, фінал свята та відчуття його після нього.

Іл. 5. «Весняна справа», Сунь Саньхуа, Ван Юньці, 2019

Картина ««Весняна справа» Сунь Саньхуа та Ван Юньці – про підготовку до свята. Сільська громада прийшла на площу між юратми до перукаря і кожен з чоловіків чекає на свою чергу. Тут і їх родини, і сусіди, можливість побачити один одного, оцінити роботу майстра. Дія відбувається у степу, поряд немає цивілізації, але обличчя людей оптимістичні, а загальний колорит карти яскравий та дійсно «весняний». Початок нового сезону очікується як внутрішнє, а не зовнішнє свято; оновлення природи спрямовує людей до оновлення своєї зовнішності. Танок сільської красуні на весняному сільському фестивалі є центральним в картині «Мій Улян Муці» Чжана Кеяна. Яскраво-червона кольорова пляма – святкова сукня молодої дівчини «перегукуються» в картині з червоними прапорами на автобусі, який, можливо і привіз танцюристку в далеке село на весняний фестиваль. Діти, їх

батьки з ентузіазмом підтримують танок своїми аплодисментами. Святкова атмосфера, передана художником в картині, створення специфічним темпоритмом, який передає зображення.

Ще одна жанрова картина, присвячена святкуванню, радості та акумуляції енергетики людей під час свята, – картина Гао Мін Рамера «Китайський яскравий танець на гарний урожайний рік». Це теж зображення святкування приходу майбутньої весни, люди збираються у святкове сакральне коло

і закликають весну. Контрастна кольорова гама, поєднання двох важливих, символічних кольорів – червоно та білого – підкреслюють духовну основу святкового дійства. Художнику вдалось показати не тільки міфологічну основу свята, але й єдність людей під час такого сакрального дійства.

Іл. 6. «Мій Улян Муці», Чжан Кеян, 2018

Іл. 7. «Китайський яскравий танець на гарний урожайний рік», Гао Мін Рамер 2018

Висновки. Отже, аналіз невеликої кількості творів сучасних китайських жанровістів, присвячених святковій культурі Китаю, доводить, що нове покоління художників не побоюються віддзеркалювати в своїх картинах життя пересічних китайців, доволі складне, але емоційно насичене. Митці

прагнуть виявити той культурний зв'язок, який забезпечує сучасна святкова культура з святами та ритуалами минулого. Втім, сучасні китайські жанровісти не уникають реалістичної деталізації святкового буття китайців.

Основний масив жанрових станкових творів Юань Юньфу, Чень Сіньюйя, Хан Бо, Чень Аньцзяня, Ван Жусі, Дін Чанхе, Гао Мін Рамера та інших сучасних художників є виконаний в стилі реалізму, це насамперед олійний живопис, який враховує сучасні тенденції розвитку станковизму. Між тим, китайські художники змістовно віддзеркалюють саме національний стиль святкування, народні традиції проведення свят, характерні для народностей Китаю.

Перспективи подальших розвідок. Вважаємо, що дослідження розвитку сучасного жанрового живопису Китаю є вкрай важливими для розуміння тих тенденцій в образотворчому мистецтві нашої країни, які можуть вплинути і на світовий мистецький процес. Ця проблематика також цікава і для українських мистецтвознавців, адже розуміння мистецьких процесів в наших країнах є ключем для подальшого співробітництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 王佳, 2023. URL: https://mp.weixin.qq.com/s?_biz=MzA5NTY3NDYyMw==&mid=2659574680&idx=1&sn=b (Дата звернення 12.02.2024)
2. 王受之. 世界当代艺术史. 北京, 2005年.
3. 魏英奇. 福州清明节. 民俗, 1929年, 第60期.
4. 干将. 中国民俗风情. 大连. 2002年.
5. 高名禄. 中国当代美术史: 1985-1986. 海, 1991年.
6. 高名潞. 中国前卫艺术. 南京, 1997年.
7. 高名禄. 孤立的方法, 孤立的现代性. 上海, 2005年. [
8. 高名禄. 墙是中国当代艺术的历史和边界. 北京, 2006年.
9. 陶子. 后现代艺术体系. 重庆, 2001年.
10. 叶大斌, 吴必男. 中国风俗习惯词典. 上海, 1990年.
11. 栗宪庭. 当代美术史1985-1989 - 长沙, 1991年.
12. 林語堂. 我們的國家和我們的人民. 陝西 2009年
13. 劉鵬, 我丹. 中國現代藝術史: 1979-1989. 長沙, 1992.
14. 罗启忠、杨仁轩. 中国的日历假期. 北京, 1983年.
15. 劉鵬. 20世紀中國美術史. 北京, 2007.
16. 劉鵬. 中國當代藝術史1990-1999. 長沙, 2000.
17. 梁全志. 古代和现代节日的描述. 钱西. 1985.
18. 网络链接, 2023. URL: https://www.360doc.cn/article/35771783_1013558022.html (дата звернення 11.02.2024)
19. 胡丽娟. 最新假期. 库克塞特. 2003.
20. Свято. URL: <https://uk.wikipedia.org/wikisвято> (дата звернення 11.02.2024)

REFERENCES

1. 王佳 (2023). Van Tszia. URL: https://mp.weixin.qq.com/s?_biz=MzA5NTY3NDYyMw==&mid=2659574680&idx=1&sn=b (data zvernennia 12.02.2024) [in Chinese].
2. 王受之. (2005). 世界现代艺术史 [History of modern art in the world] 北京 [Beijing]. [in Chinese].
3. 魏英奇 (1929). 福州清明节 [Qingming Festival in Fuzhou]. *Minsu*, No. 60. [in Chinese].
4. 干将. (2002). 中国民俗风情 [Chinese folk customs]. Dalian [in Chinese].
5. 高名禄 (1991). 中国现代艺术史: 1985-1986 [History of Modern Chinese Art: 1985-1986.] 上海 [Shanghai] [in Chinese].
6. 高名禄 (1997). 中国前卫艺术. [The art of the Chinese avant-garde.] 南京 [Nanjing] [in Chinese].
7. 高名禄 (2005). 孤立的方法, 孤立的现代性 [Isolated methods, isolated modernity] 上海 [Shanghai] [in Chinese].
8. 高名禄 (2006). 墙是中国现代艺术的历史和边界. [The wall is the history and boundary of modern Chinese art] 北京 [Beijing] [in Chinese].
9. 陶子. (2001). 后现代艺术体系 [Postmodern artistic system] 重庆 [Chongqing] [in Chinese].
10. 叶大斌, 吴必男 (1990). 中国风俗习惯词典 [Dictionary of Chinese customs and traditions]. Shanghai [in Chinese].
11. 林語堂 (2009). 我們的國家和我們的人民 [Our country and our people]. Shaanxi [in Chinese].
12. 李祥靈. (1991). 现代美术史1985-1989 [History of modern fine art 1985-1989] 长沙 [Changsha] [in Chinese].
13. 劉鵬, 我丹 (1992). 中國現代藝術史: 1979-1989 [History of Chinese Modern Art: 1979-1989]. Changsha [in Chinese].
14. 罗启忠、杨仁轩 (1983). 中国的日历假期 [Calendar holidays in China]. Beijing [in Chinese].
15. 劉鵬 (2007). 20世紀中國美術史 [History of Chinese art of the 20th century]. Beijing [in Chinese].
16. 劉鵬 (2000). 中國當代藝術史1990-1999 [The History of Contemporary Chinese Art 1990-1999]. Changsha [in Chinese].
17. 梁全志 (1985). 古代和现代节日的描述 [Description of ancient and modern holidays]. Shaanxi [in Chinese] [in Chinese].
18. 网络链接 (2023). Siui Chzhyhuan.: URL: https://www.360doc.cn/article/35771783_1013558022.html (data zvernennia 11.02.2024) [in Chinese].
19. 胡丽娟 (2003). 最新假期 [The latest holidays]. Huhecsete [in Chinese].
20. Sviato. URL: <https://uk.wikipedia.org/wikisвято> (data zvernennia 11.02.2024) [in Ukrainian].